

מיצ"ב תשע"ח

מדדי יעילות וצמיחה בית ספרית

זכרון יעקב

נתוני הרשות המקומית בשנים תשס"ט-תשע"ח
מבחני ההישגים

ניסן תשע"ט • אפריל 2019

ראמ"ה: מדידה בשירות הלמידה

הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה) מתכבדת להגיש לך דוח ובו ריכוז נתונים ממבחני ההישגים וסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית בבתי ספר **ברשות המקומית שהשתתפה במיצ"ב** בשנה"ל תשע"ח. נתוני המיצ"ב המדווחים כוללים ממצאים ממבחני ההישגים ומשאלוני האקלים והסביבה הפדגוגית. המיצ"ב – "מדדי יעילות וצמיחה בית ספרית" – מספק למנהל בית הספר ולאנשי צוותו מערכת מדדים המסייעים לקבוע יעדים בית ספריים לשם בקרה וניטור של התהליך הלימודי ולשם הקצאה יעילה של משאבים. בה בעת, המיצ"ב מספק גם תמונת מצב מערכתית ברמות שונות (ארצית, מחוזית ורשותית).

מטרת דוח זה היא לתת תמונה מקיפה ושיטתית של מערכת החינוך הרשמית ברשות המקומית בשנה זו. הדוח מורכב מארבעה חלקים. שני חלקים עוסקים במבחני ההישגים בבתי הספר היסודיים וחטיבות הביניים: חלק א. תמונה מורחבת של ההישגים בשנה"ל תשע"ח, חלק ב. תמונה רב-שנתית של ההישגים בשנים תשס"ט-תשע"ח. שני חלקים נוספים עוסקים בנושאי **האקלים הבית ספרי והסביבה הפדגוגית**: חלק ג. תמונה מורחבת בשנה"ל תשע"ח ותמונה רב-שנתית בשנים תשס"ט-תשע"ח בבתי ספר היסודיים וחטיבות הביניים, חלק ד. תמונה מורחבת בשנה"ל תשע"ח ותמונה רב-שנתית בשנים תשע"ד-תשע"ח בחטיבות העליונות.

מתכונת ההערכה עודכנה בתשע"ה ולפיה חולקו בתי הספר לשלוש קבוצות ארציות, כך שכל קבוצה היא מדגם מייצג של כלל בתי הספר בארץ. בתי ספר בכל קבוצה משתתפים במיצ"ב החיצוני ובסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית אחת לשלוש שנים. בתשע"ח השתתפו במיצ"ב החיצוני בתי הספר ברשות המקומית שנכללו בקבוצה 1.

חלוקת בתי הספר לקבוצות המיצ"ב התחשבה בפיזורם על פני הרשויות המקומיות. ברשות מקומית **קטנה** נכללו כל בתי הספר ברשות בקבוצה, כך שכל בתי הספר ברשות משתתפים במיצ"ב אחת לשלוש שנים; ברשות מקומית **בינונית** חולקו בתי הספר ברשות לשתי קבוצות (כמחצית מבתי"ס ברשות בכל אחת מהקבוצות), כך שהרשות משתתפת בשנתיים מתוך שלוש השנים הנכללות במחזור המיצ"ב; ברשות מקומית **גדולה** חולקו בתי הספר לשלוש קבוצות מיצ"ב, כך שמדי שנה משתתף במיצ"ב כשליש אחר של בתי הספר ברשות. פרטים נוספים על מתכונת המיצ"ב המעודכנת מפורסמים באתר [ראמ"ה](#).

ממצאי מבחני ההישגים במיצ"ב נועדו לבחון באיזו מידה עומדים תלמידי בית הספר היסודי ותלמידי חטיבת הביניים ברמת הדרישות המצופה על פי תכנית הלימודים בארבעת מקצועות הליבה: שפת אם (עברית או ערבית), מתמטיקה, אנגלית ומדע וטכנולוגיה. המבחנים בשפת אם (עברית או ערבית), באנגלית ובמתמטיקה הועברו בכיתות ה' ו-ח'. במקצוע מדע וטכנולוגיה נערך מבחן בכיתות ח' בלבד. בשנים שבהן לא נערך מבחן חיצוני בבית הספר המבחנים בכל המקצועות נשלחים לבית הספר להעברה במתכונת פנימית (מיצ"ב פנימי). כדי להעניק פשר לנתונים הרשותיים מוצגים נתונים ארציים מקבילים של קבוצות ההשוואה (בהתאם להרכב בתי הספר ברשות): כלל בתי הספר בארץ, בתי ספר דוברי השפה (עברית/ערבית) וסוג הפיקוח (ממלכתי/ממ"ד) בבתי ספר דוברי עברית. כמו כן, דיווח נתוני המיצ"ב כולל ניתוח הממצאים לפי מאפייני רקע חברתי-כלכלי.

אחד מיתרונותיו המרכזיים של המיצ"ב הוא היותו מבחן סטנדרטי. קרי, מבחן זהה שמועבר בתנאים אחידים בכל בתי הספר ובאותו מועד. הקפדה זו על אחידות היא תנאי הכרחי לקבלת נתונים מהימנים, תקפים וברי השוואה. בה בעת, מתכונת המיצ"ב מאפשרת לתלמידים אשר הוגדרו כתלמידים עם צרכים מיוחדים להיבחן בכיתה מותאמת (למעט במבחן בשפת-אם בו אין כיתות מותאמות). בכיתות המותאמות מורים מורשים להיכנס לכיתה ולהקריא לתלמידים (הזקוקים להקראה) את שאלות המבחן.

בשנת תשע"ח נרשם בכיתות ה' שיעור חריג של תלמידים שהוגדרו כתלמידים עם צרכים מיוחדים ונבחנו בכיתות המותאמות, שבהן תנאי ההיבחנות שונים מאלו הנהוגים בכיתות הרגילות. במבחנים באנגלית ובמתמטיקה לכיתות ה'

הדבר הביא לפגיעה משמעותית באיכות הסטטיסטית והפסיכומטרית של הנתונים, וכנגזר מכך בתוקף ובאמינות שלהם, ולכן הם אינם מדווחים. יודגש כי נתוני שאר מבחני המיצ"ב עומדים בתנאי התוקף והאיכות הנדרשים ומוצגים בדוח זה.

ממצאי האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב נועדו לספק תמונת מצב רשותית כפי שהיא עולה מהשאלונים שהועברו לתלמידים ומהראיונות שנערכו עם המורים בבתי הספר ברשות. סקרי האקלים והסביבה הפדגוגית במיצ"ב עוסקים בשורה של נושאים מחיי בית הספר, כדוגמת היחסים בין באי בית הספר, תחושת היעדר מוגנות ואלימות, האווירה הלימודית בכיתות ומחוצה להן, עידוד למעורבות חברתית ועוד. נתונים אלה מוצגים בליווי נתונים ארציים רלוונטיים (כמפורט לעיל) וכוללים אף הם השוואות רב-שנתיות.

הדוח המוגש לכם הוא פרי עבודה של צוות ראמ"ה ועימו שותפים רבים: שלוש החברות הזכייניות – מטח (פיתוח המבחנים), טלדור (תפעול המבחנים), המרכז הארצי לבחינות ולהערכה (עיבוד הנתונים); ועדות ההיגוי בכל תחום דעת (שכללו את המפמ"ר או את נציגו, וכן אנשי אקדמיה, נציגים ממטה המשרד ומדריכים ומורים ממגזרים שונים); נציגי מטה משרד החינוך בתחום האקלים הבית ספרי (האגף לחינוך יסודי, האגף לחינוך על-יסודי, שפ"י ומינהל חברה ונוער) ויועצים ממאגר המומחים של ראמ"ה. תודתנו נתונה לכולם.

אנו מקווים שהתובנות שעולות מדוח זה יסייעו ליישם טוב יותר עקרונות של תרבות בית ספרית התומכת בתהליכי הוראה ולמידה איכותיים ומעמיקים, לקדם את מערכת החינוך ובכך לאפשר לכל ילדה וילד בישראל למצות את מיטב יכולתם.

ב ב ר כ ה,

ח. אלקמן

ד"ר חגית גליקמן

מנכ"לית ראמ"ה

תוכן העניינים

4	הקדמה
8	1. המבחן בעברית לכיתות ה' – הישגי התלמידים ברשות
9	2. המבחן בעברית לכיתות ח' – הישגי התלמידים ברשות
10	3. המבחן במתמטיקה לכיתות ח' – הישגי התלמידים ברשות
11	4. המבחן באנגלית לכיתות ח' – הישגי התלמידים ברשות
12	5. המבחן במדע וטכנולוגיה לכיתות ח' – הישגי התלמידים ברשות
13	תיאורי המבחנים בשנת תשע"ח

על אודות נתוני ההישגים בדוח המיצ"ב הרשומי

הרשות הארצית למדידה והערכה בחינוך (ראמ"ה) פיתחה את מבחני המיצ"ב לשנת הלימודים תשע"ח כדי לבחון באיזו מידה עומדים תלמידי בתי הספר היסודיים ותלמידי חטיבות הביניים ברמת הדרישות המצופה על פי תוכנית הלימודים במקצועות הליבה: שפת אם (עברית או ערבית), מתמטיקה, אנגלית ומדע וטכנולוגיה. בכל מקצוע ליוותה את פיתוח המבחנים ועדת היגוי בהשתתפות המפמ"ר להוראת המקצוע או נציגו, אנשי אקדמיה וכן מדריכים ומורים להוראת המקצוע ממגזרים שונים. במקצועות שפת אם (עברית או ערבית), מתמטיקה ואנגלית נבחנו תלמידי כיתות ה' ותלמידי כיתות ח', ובמדע וטכנולוגיה נבחנו תלמידי כיתות ח' בלבד. המבחנים הועברו במהלך מרץ-יוני 2018. בשנים שבהן לא נערך מבחן חיצוני בבית הספר המבחנים בכל המקצועות נשלחים לבית הספר להעברה במתכונת פנימית (מיצ"ב פנימי).

החל משנת תשע"ה (2015) חולקו בתי הספר לשלוש קבוצות ארציות מייצגות (1, 2 ו-3) ובכל שנה משתתפים במיצ"ב החיצוני בתי ספר המשתייכים לאחת הקבוצות. בתי הספר המשתתפים במיצ"ב החיצוני נבחנו בכל המקצועות ומשתתפים בסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית. בהתאם, בתי הספר המשתייכים לכל קבוצה משתתפים במיצ"ב החיצוני אחת לשלוש שנים.

חלוקת בתי הספר לקבוצות המיצ"ב התחשבה בפיזורם על פני הרשויות המקומיות. ברשות מקומית **קטנה** נכללו כל בתי הספר ברשות בקבוצה, כך שכל בתי הספר ברשות משתתפים במיצ"ב אחת לשלוש שנים; ברשות מקומית **בינונית** חולקו בתי הספר ברשות לשתי קבוצות (כמחצית מתלמידי הרשות בכל אחת מהקבוצות), כך שהרשות משתתפת בשנתיים מתוך שלוש השנים הנכללות במחזור המיצ"ב; ברשות מקומית **גדולה** חולקו בתי הספר לשלוש קבוצות מיצ"ב, כך שמדי שנה משתתף במיצ"ב כשליש אחר של תלמידים ברשות.

במסגרת דיווח זה מפורטים נתוני בתי הספר ברשות המקומית הנכללים בקבוצה 1 שהשתתפה במבחני המיצ"ב החיצוני ובסקרי האקלים והסביבה הפדגוגית בתשע"ח. פרטים נוספים על המיצ"ב מפורסמים באתר [ראמ"ה](#).

הרשות המקומית זכרון יעקב מסווגת על פי מספר בתי הספר שבתחומה כרשות קטנה.

בדיווח הנוכחי מדווחים הישגי הרשות המקומית במבחנים החיצוניים בשנים תשס"ט-תשע"ח במקצועות הליבה: שפת אם (עברית/ערבית), מתמטיקה, אנגלית ומדע וטכנולוגיה בכיתות ח'¹.

בשנת תשע"ח נרשם בכיתות ה' שיעור חריג של תלמידים שהוגדרו עם צרכים מיוחדים ונבחנו בכיתות המותאמות, שבהן תנאי ההיבחנות שונים מאלו הנהוגים בכיתות הרגילות. במבחנים באנגלית ובמתמטיקה לכיתות ה' הדבר הביא לפגיעה משמעותית באיכות הסטטיסטית והפסיכומטרית של הנתונים, וכנגזר מכך בתוקף ובאמינות שלהם, ולכן הם אינם מדווחים. יודגש כי נתוני שאר מבחני המיצ"ב עומדים בתנאי התוקף והאיכות הנדרשים ומוצגים בדיווח זה.

הנתונים המדווחים בפרקים בחלק זה של הדוח מוצגים הן ברמת **כלל** הנבחנים ברשות והן בחלוקה **למגזרי השפה** (בתי ספר דוברי עברית ובתי ספר דוברי ערבית) כאשר הדבר רלוונטי. לצד נתוני הרשות מוצגים נתונים ארציים מקבילים. נוסף על כך, מוצגים לצד הממוצעים הרשומיים נתונים מקבילים בקרב בתי הספר דוברי השפה (דוברי עברית/ערבית) ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה (ר' פירוט בהמשך). הנתונים המדווחים בחלק זה של הדוח מחושבים **ברמת התלמיד**, כלומר כאשר יחידת הניתוח היא התלמיד. כך למשל, מוצג ממוצע הישגי התלמידים ברשות המקומית במבחן מסוים בהשוואה לממוצע המקביל בקרב כלל התלמידים בארץ.

¹ עקב שביתה שהתקיימה במגזר הערבי ובמגזר הבדואי במועד מבחן המיצ"ב במדע וטכנולוגיה לכיתות ח', שיעורי ההשתתפות במבחן בחלק מבתי הספר המשתייכים למגזרים אלו היו נמוכים מהמקובל.

כדי להבטיח את אמינותם של הנתונים המדווחים, בהליך חישוב נתוני המיצ"ב נעשית בדיקה נרחבת לאיתור הפרה של טוהר בחינות. נתוני התלמידים בבתי ספר שעלה בהם חשד לפגיעה בטוהר הבחינות אינם נכללים בחישוב הנתונים של אותו מבחן בכל הרמות המדווחות. בתי ספר שנמצאה בהם עדות לפגיעה בטוהר הבחינות מטופלים על פי נוהל משמעותי כנדרש ומדווחים לפיקוח של משרד החינוך. במקרים אלו הדוח הבית ספרי מכיל הערה ברורה בדבר הפרה של טוהר הבחינות. בשנת הלימודים תשע"ח לא נכללו בחישוב נתוני המבחנים ברמה הארצית (באופן כולל, על פני כל המקצועות ושתי דרגות הכיתה) נתונים של 42 בתי ספר (מהם 40 בתי ספר דוברי ערבית ו-2 בתי ספר דוברי עברית), אם בשל חשד להפרה של טוהר בחינות ואם בשל פגיעה בתוקף הנתונים שנאספו.

במבחני המיצ"ב השתתפו בתשע"ח תלמידים עם צרכים מיוחדים הלומדים בכיתות רגילות בחינוך הרגיל: עולים חדשים הנמצאים בארץ בין שנה לשלוש שנים ומתקשים עדיין בשפה העברית, תלמידים המקבלים תמיכה מתכנית השילוב ("משולבים") וכן תלמידים שדווחו על ידי בתי הספר כתלמידים עם לקויות למידה. תלמידים אלה אמנם נבחנו באותם נוסחי מבחן כמו עמיתיהם לכיתה, אך לרוב בתנאי היבחנות מיוחדים שהונהגו בכיתות מותאמות בכל המקצועות פרט לשפת אם (עברית או ערבית). ההישגים המדווחים בדיווח הנוכחי מבוססים על נתוני התלמידים שהשיבו לפחות על שאלה אחת במבחן ושדווחו על ידי בתי הספר כתלמידים ללא צרכים מיוחדים וכתלמידים עם לקויות למידה. עם זאת הם אינם כוללים את נתונים של תלמידים הזכאים לתמיכה מתכנית השילוב ושל נבחנים עולים הנמצאים בארץ בין שנה אחת לשלוש שנים. כמו כן לא נכללים בדיווח נתונים של תלמידי בתי הספר החרדיים.

סולם המיצ"ב הרב-שנתי והדיווח על הנתונים

בדיווח זה כל נתוני ההישגים במבחני המיצ"ב מדווחים במונחי הסולם הרב-שנתי.

כדי לאפשר השוואה רב-שנתית תקפה של ציוני המיצ"ב הנהיגה ראמ"ה מערך כיול סטטיסטי המאפשר להמיר את ציון הגלם הכולל במבחן בכל שנה לסולם מיצ"ב רב-שנתי. מערך כיול זה מביא בחשבון הבדלים ברמות הקושי של מבחנים שנערכו בשנים שונות ומאפשר "למקם" את הישגי התלמידים במקצוע נתון לאורך השנים באותו סולם מדידה. שנת הלימודים תשס"ח שימשה שנת הבסיס למדידת ההישגים בסולם הרב-שנתי, ובה נקבע שהממוצע הכלל-ארצי של ציוני התלמידים יעמוד על 500 וסטיית התקן שלהם תהיה 100 בכל אחד ממקצועות המיצ"ב בכל שכבת גיל בנפרד.

בדיווח הרב-שנתי הנוכחי מוצגים נתוני ההישגים (ממוצעים) במבחני המיצ"ב ברשות לאורך השנים שבהם היא השתתפה במיצ"ב. תמונה רב-שנתית של הישגי התלמידים ברשות בשנים תשס"ט-תשע"ח מוצגת בדיווח זה בהשוואה לתמונה הארצית. הנתונים מדווחים במונחי **סולם המיצ"ב הרב-שנתי**. נדגיש כי בכל מקרה (גם כאשר מופעל הליך הכיול) אין אפשרות לערוך השוואות ישירות בין מבחנים במקצועות שונים באמצעות הציונים בסולם הרב-שנתי.

על בסיס ציוני המיצ"ב המכילים לסולם הרב-שנתי אפשר לבחון אם נרשמו שינויים בהישגי התלמידים ברשות לאורך השנים, אילו שינויים נרשמו ואם שינויים אלו דומים במגמתם לשינויים בנתונים הארציים המקבילים. כמו כן, ניתן לבחון אם המגמה לאורך השנים במקצוע בדרגת כיתה נתונה דומה למגמות המקבילות במבחנים האחרים.

נתוני קבוצת דיווח ברשות המקומית (בתשע"ח או בשנים קודמות) אינם מוצגים בדיווח הנוכחי אם בשנה נתונה נתוני הרשות מבוססים על בית ספר יחיד שנתוניו לא דווחו ברמה הבית ספרית מאחת הסיבות הבאות: בית הספר לא עמד במספר המשיבים או בשיעור המשיבים המינימלי הנדרש לדיווח ברמה הבית ספרית; בבית הספר לא התקיימה בחינה בין שהוא לא כלל את השכבה הרלוונטית ובין שקיבל באותה שנה פטור מהשתתפות או מסיבה אחרת; כאשר הישגי בית הספר לא דווחו בדוח הבית ספרי בעקבות פגיעה חמורה בטוהר הבחינות.

לתשומת ליבך

- נתונים רשתיים אינם מדווחים במסגרת הדיווח הנוכחי כאשר מספר המשיבים בקבוצת הדיווח קטן מ-25. מספר הנבחנים אינו כולל תלמידים הלומדים בבתי ספר שנמצאה בהם פגיעה בטוהר בחינות. לא יוצגו נתונים לרשות כאשר נמצאה פגיעה בטוהר בחינות בכל בתי הספר בקבוצת הדיווח.
- במקרים שבהם לא מדווחים נתוני תשע"ח של קבוצת דיווח נתונה (כגון דוברי עברית/ערבית ברשות) – לא מדווחים בעבורה גם נתוני העבר.

השוואת נתוני הרשות לנתונים ברשויות מרקע חברתי-כלכלי דומה

המאפיינים החברתיים-כלכליים של התלמידים עשויים להשפיע על הישגיהם ועל תפישותיהם את בית הספר. בשל חשיבות המאפיינים החברתיים-כלכליים של תושבי הרשות בדיווח הנוכחי מוצגים גם ממוצעי קבוצת ההשוואה החברתית-כלכלית של הרשות המקומית. בקבוצה זו נכללות רשויות מקומיות מאותו מגזר שפה שהרקע החברתי-כלכלי של תושביהן דומה לרקע החברתי-כלכלי של תושבי הרשות (להלן "דוברי עברית/ערבית ברשויות מרקע דומה").

קבוצת ההשוואה החברתית-כלכלית בדיווח זה מבוססת על סיווג הרשויות המקומיות לעשרה אשכולות חברתיים-כלכליים בפרסום המעודכן ביותר של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. לשם ניתוח נתוני המיצ"ב קובצו עשרת האשכולות החברתיים-כלכליים לשלוש קבוצות רקע חברתי-כלכלי: נמוך, בינוני וגבוה, וכל רשות שויכה לאחת משלוש קבוצות אלו.

הדיווח בשנת תשע"ח מבוסס על הסיווג שנכלל בפרסומה של הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה משנת 2018: "אפיון יחידות גאוגרפיות וסיווג לפי הרמה החברתית כלכלית של האוכלוסייה 2015". הפרסום המלא מופיע [בקישור](#).

בשנים תשע"ו ותשע"ז התבססו הדוחות על סיווג הרשויות שפורסם בשנת 2016: "[אפיון רשויות מקומיות וסיווג לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה בשנת 2013](#)".

בשנים תשע"ג-תשע"ה התבססו הדוחות על סיווג הרשויות שפורסם בשנת 2013: "[אפיון יחידות גאוגרפיות וסיווג לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה בשנת 2008](#)".

בשנים תשס"ז-תשע"ב התבססו הדוחות על סיווג הרשויות שפורסם בשנת 2009: "[אפיון הרשויות המקומיות וסיווג לפי הרמה החברתית-כלכלית של האוכלוסייה בשנת 2006](#)".

יש לציין כי השוואת נתוני העבר של רשות מקומית נקבעה בהתאם לסיווגה החברתי-כלכלי בשנה שבה השתתפה במיצ"ב, גם אם במהלך השנים ניתן לה סיווג שונה. במקצת הרשויות חל שינוי בסיווג האשכול החברתי-כלכלי בעקבות הפרסומים השונים של הלמ"ס, ובעקבות זאת השתנתה קבוצת ההשוואה החברתית-כלכלית של רשויות אלו במהלך השנים. לדוגמה, רשות שסווגה לפי אשכולות הלמ"ס לקבוצת הרשויות מרקע חברתי-כלכלי בינוני בשנים תשע"ו-תשע"ז יכולה להיכלל בסיווג החדש בקבוצת הרשויות מרקע חברתי-כלכלי גבוה. במקרה זה נתוני הרשות בשנים תשע"ו-תשע"ז מושווים לקבוצת הרשויות דוברות השפה מרקע חברתי-כלכלי בינוני, ואילו נתוני תשע"ח מושווים לנתוני קבוצת הרשויות הדומות מרקע חברתי-כלכלי גבוה.

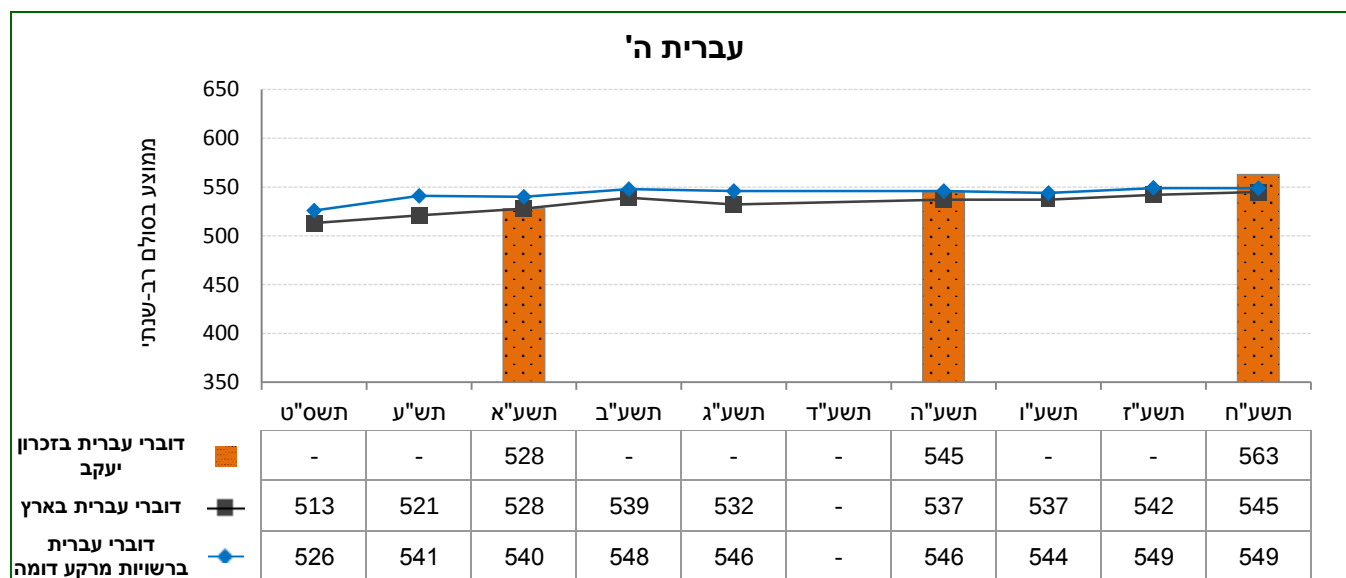
1. המבחן בעברית לכיתות ה' – הישגי התלמידים ברשות

בלוח הבא מוצג מספר התלמידים שנבחנו ברשות המקומית במבחן בעברית לכיתות ה'. בתרשים שלאחריו מוצגים נתוני הציון הכולל (בסולם רב-שנתי) של התלמידים בבתי הספר דוברי העברית ברשות. לצד נתוני הרשות מוצגים נתונים ארציים מקבילים.

לוח 1: מספר התלמידים שנבחנו ברשות בעברית לכיתות ה'

שנה	מס' נבחים	מס' בתי"ס
תשס"ט	-	-
תש"ע	-	-
תשע"א	262	5
תשע"ב	-	-
תשע"ג	-	-
תשע"ה	259	5
תשע"ו	-	-
תשע"ז	-	-
תשע"ח	281	5

תרשים 1: הישגי התלמידים ברשות (בסולם רב-שנתי) בעברית לכיתות ה'

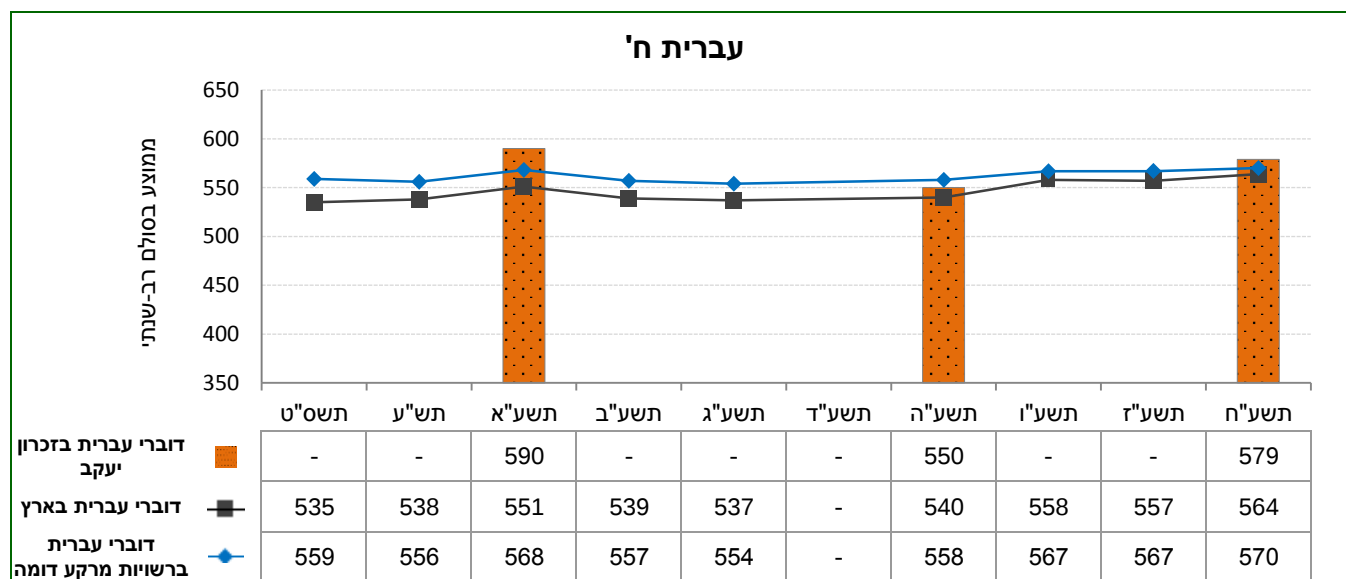
2. המבחן בעברית לכיתות ח' – הישגי התלמידים ברשות

בלוח הבא מוצג מספר התלמידים שנבחנו ברשות המקומית במבחן בעברית לכיתות ח'. בתרשים שלאחריו מוצגים נתוני הציון הכולל (בסולם רב-שנתי) של התלמידים בבתי הספר דוברי העברית ברשות. לצד נתוני הרשות מוצגים נתונים ארציים מקבילים.

לוח 2: מספר התלמידים שנבחנו ברשות בעברית לכיתות ח'

שנה	מס' נבחנים	מס' בתי"ס
תשס"ט	-	-
תש"ע	-	-
תשע"א	204	5
תשע"ב	-	-
תשע"ג	-	-
תשע"ה	238	6
תשע"ו	-	-
תשע"ז	-	-
תשע"ח	292	6

תרשים 2: הישגי התלמידים ברשות (בסולם רב-שנתי) בעברית לכיתות ח'

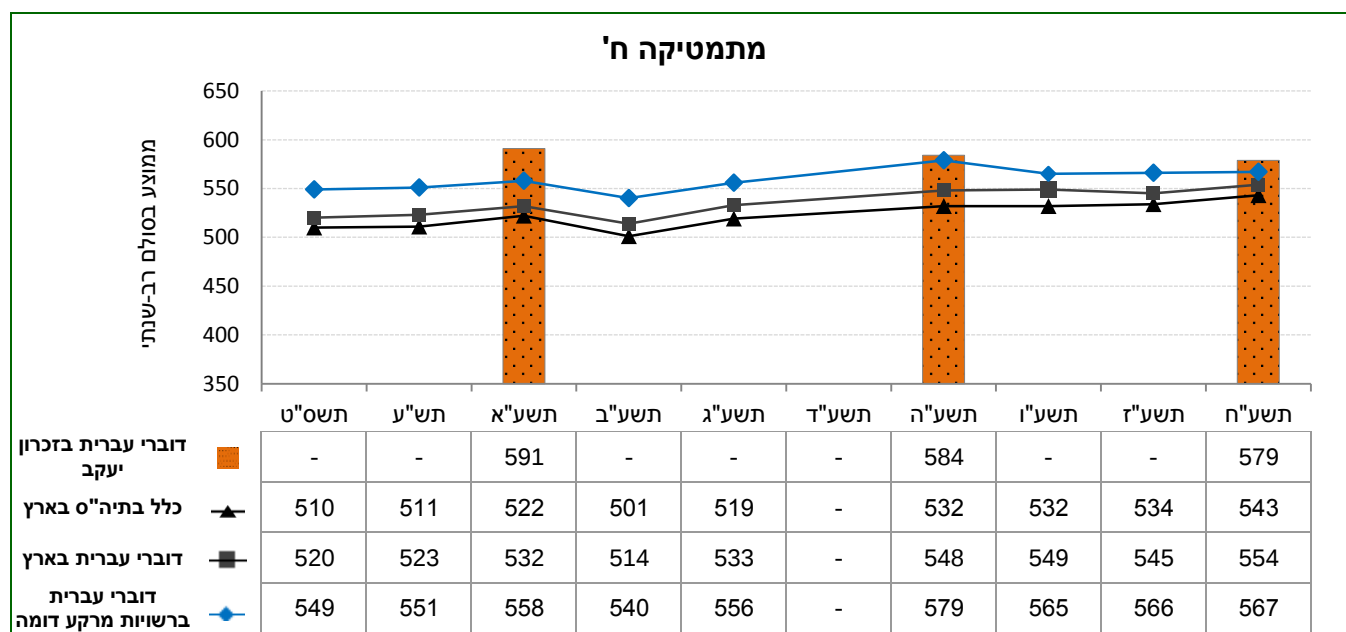
3. המבחן במתמטיקה לכיתות ח' – הישגי התלמידים ברשות

בלוח הבא מוצג מספר התלמידים שנבחנו ברשות המקומית במבחן במתמטיקה לכיתות ח'. בתרשים שלאחריו מוצגים נתוני הציון הכולל (בסולם רב-שנתי) של התלמידים בבתי הספר דוברי העברית ברשות. לצד נתוני הרשות מוצגים נתונים ארציים מקבילים.

לוח 3: מספר התלמידים שנבחנו ברשות במתמטיקה לכיתות ח'

שנה	בתי"ס דוברי עברית	
	מס' נבחנים	מס' בתי"ס
תשס"ט	-	-
תש"ע	-	-
תשע"א	201	5
תשע"ב	-	-
תשע"ג	-	-
תשע"ה	250	7
תשע"ו	-	-
תשע"ז	-	-
תשע"ח	289	6

תרשים 3: הישגי התלמידים ברשות (בסולם רב-שנתי) במתמטיקה לכיתות ח'

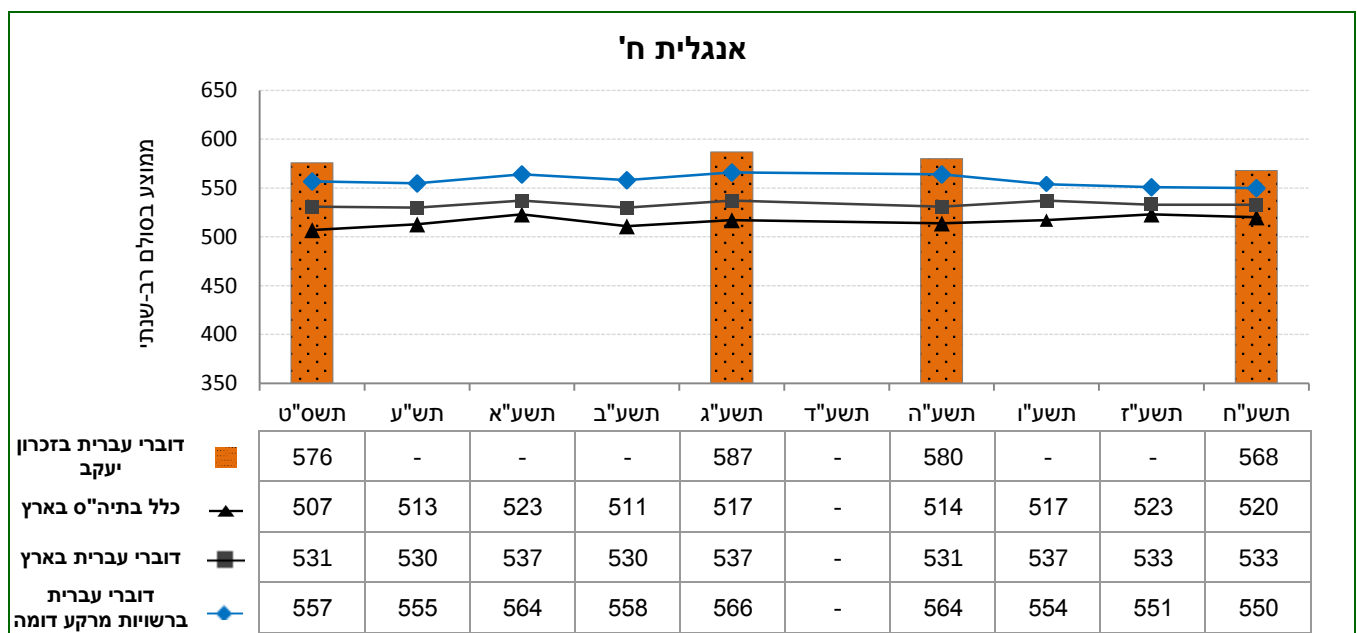
4. המבחן באנגלית לכיתות ח' – הישגי התלמידים ברשות

בלוח הבא מוצג מספר התלמידים שנבחנו ברשות המקומית במבחן באנגלית לכיתות ח'. בתרשים שלאחריו מוצגים נתוני הציון הכולל (בסולם רב-שנתי) של התלמידים בבתי הספר דוברי העברית ברשות. לצד נתוני הרשות מוצגים נתונים ארציים מקבילים.

לוח 4: מספר התלמידים שנבחנו ברשות באנגלית לכיתות ח'

שנה	בתי"ס דוברי עברית	
	מס' נבחנים	מס' בתי"ס
תשס"ט	130	2
תש"ע	-	-
תשע"א	-	-
תשע"ב	-	-
תשע"ג	238	7
תשע"ה	257	7
תשע"ו	-	-
תשע"ז	-	-
תשע"ח	293	7

תרשים 4: הישגי התלמידים ברשות (בסולם רב-שנתי) באנגלית לכיתות ח'

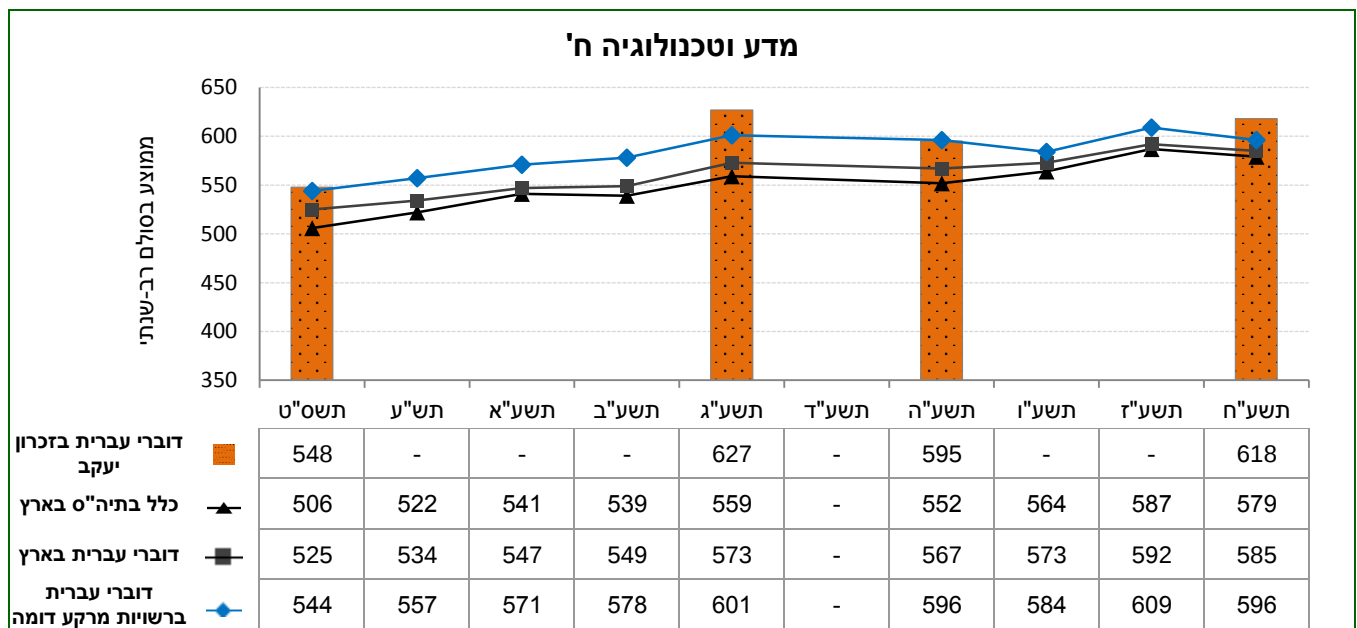
5. המבחן במדע וטכנולוגיה לכיתות ח' – הישגי התלמידים ברשות

בלוח הבא מוצג מספר התלמידים שנבחנו ברשות המקומית במבחן במדע וטכנולוגיה לכיתות ח'. בתרשים שלאחריו מוצגים נתוני הציון הכולל (בסולם רב-שנתי) של התלמידים בבתי הספר דוברי העברית ברשות. לצד נתוני הרשות מוצגים נתונים ארציים מקבילים.

לוח 5: מספר התלמידים שנבחנו ברשות במדע וטכנולוגיה לכיתות ח'

שנה	בתי"ס דוברי עברית	
	מס' נבחנים	מס' בתי"ס
תשס"ט	124	2
תש"ע	-	-
תשע"א	-	-
תשע"ב	-	-
תשע"ג	211	6
תשע"ה	230	6
תשע"ו	-	-
תשע"ז	-	-
תשע"ח	264	6

תרשים 5: הישגי התלמידים ברשות (בסולם רב-שנתי) במדע וטכנולוגיה לכיתות ח'

תיאורי המבחנים בשנת תשע"ח

המבחן בעברית לכיתות ה'

המבחן בעברית לכיתות ה' נועד להעריך את רמת השליטה של התלמידים בתחום החינוך הלשוני בהתבסס על תוכנית הלימודים לבית הספר היסודי.

הנושאים שנבדקו במבחן הם:

- **הבנת הנקרא** – הנושא נבדק באמצעות טקסטים משתי סוגות: סיפור וטקסט מידע. כל טקסט לווה בשאלות אשר התייחסו לארבעת ממדי ההבנה האלה:

א. הבנת המשמעות הגלויה בטקסט – ממד הבנה זה עוסק במיומנות של הקורא להבין את הכתוב בטקסט באופן מפורש ולזהות פרטי תוכן הנוגעים למידע שהוא מחפש. המידע עשוי להופיע במשפט, בפסקה או בכל הטקסט. ממד זה נבדק במבחן באמצעות שאלות שבהן נדרש התלמיד לאתר פרטי מידע מפורשים בטקסט; לזהות רעיונות, הגדרות והסברים הכתובים באופן מפורש בטקסט; לארגן מחדש פרטי מידע מפורשים; לזהות קשרים לוגיים המפורשים בטקסט ועוד.

ב. הבנת המשמעות המשתמעת מן הטקסט – ממד הבנה זה עוסק במיומנות של הקורא להשלים פערי משמעות הקיימים בטקסט. ממד זה נבדק במבחן באמצעות שאלות שבהן נדרש התלמיד להבין מסרים עיקריים מהטקסט; להבין את המשמעות של מילים וביטויים מתוך ההקשר; להבין אזכורים; להבין רעיונות ויחסים לוגיים המשתמעים מתוך הכתוב ועוד.

ג. פרשנות, עיבוד ויישום – ממד הבנה זה עוסק במיומנות של הקורא לעבד את המידע ולבנות משמעות רחבה בעקבות הקריאה. בהקשר זה הקורא מסתמך על תפיסתו את העולם ועל הידע והניסיון שלו כדי ליצור פרשנות מעוגנת בטקסט. ממד זה נבדק במבחן באמצעות שאלות שבהן נדרש התלמיד להעלות השערות על סמך הכתוב; לגבש תובנות בנוגע לתהליכים, מסרים, מניעים ורגשות העולים מן הטקסט; להשוות ולמזג בין רעיונות; ליישם את הנלמד מן הטקסט בהקשרים אחרים ועוד.

ד. בחינה והערכה של רכיבים טקסטואליים: תוכניים, מבניים ולשוניים – ממד הבנה זה עוסק במיומנות של הקורא לבדוק כיצד המשמעות מוצגת בטקסט. כלומר, ביכולת הקורא להשתמש באופן יעיל ומושכל בידע שלו על סוגות, על מבנים של טקסט, על אמצעים רטוריים ועל מוסכמות לשוניות ולבחון אותם ביחס למטרות הכתיבה. ממד זה נבדק במבחן באמצעות שאלות בהן נדרש התלמיד להעריך את מטרת הטקסט הראשי וטקסטים נלווים, את הזיקות בין הטקסטים, את הרלוונטיות של הטקסט למטרות הקורא, את עמדתו של הכותב, את תרומתם של רכיבי המבנה להבנת התוכן ועוד.

- **לשון** – הנושא נבדק באמצעות שאלות שהן בדיקה לטקסטים ובדיקות מיומנויות כמו התאמה במין ובמספר בין שמות עצם, פעלים ושמות תואר; זיהוי זמנים וגופים של הפועל ושימוש תקני בהם.
- **הבעה בכתב** – הנושא נבדק במבחן באמצעות מטלת כתיבה בהיקף של כעשר שורות וכן על פי ניסוח תשובות לשאלות שנכללו בפרק הבנת הנקרא.

המבחן בעברית לכיתות ח'

המבחן בעברית לכיתות ח' נועד להעריך את רמת השליטה של התלמידים בתחום החינוך הלשוני בהתבסס על תוכנית הלימודים המעודכנת לבית הספר העל-יסודי ועל חוזר המפמ"ר להוראת העברית בחטיבות הביניים. הנושאים שנבדקו במבחן הם:

- **הבנת הנקרא** – הנושא נבדק באמצעות טקסטים משתי סוגות: טקסט טיעון/שכנוע וטקסט מידע. כל טקסט לווה בשאלות אשר התייחסו לשלושת ממדי ההבנה הבאים:
 - א. **איתור מידע** – ממד הבנה זה עוסק במיומנות של הקורא לאתר פרטי מידע מפורשים בטקסט ולארגן אותם. ממד זה נבדק במבחן באמצעות שאלות שבהן נדרש התלמיד לאתר מידע בטקסט המרכזי ובטקסטים הנלווים; לזהות קשרים לוגיים גלויים בין פרטי מידע שונים; לזהות את הרצף הכרונולוגי בטקסט ועוד.
 - ב. **הבנה (פרשנות והיסק)** – ממד הבנה זה עוסק במיומנות של הקורא להבין את הטקסט הנקרא באופן מעמיק יותר ושלם. ממד זה נבדק במבחן באמצעות שאלות שבהן נדרש מהתלמיד להבין את הרעיון המרכזי בטקסט; להבין קשרים לוגיים שאינם גלויים בטקסט בין משפטים ובין פסקאות בטקסט; למיין ולהשוות בין פרטי מידע; למזג פרטי מידע מחלקים שונים בטקסט; להבין עמדות המוצגות בטקסט; להסיק מסקנות ועוד.
 - ג. **הערכה ושיקוף** – ממד הבנה זה עוסק במיומנות של הערכה וביקורת של תוכן הטקסט ושל הלשון והמבנה. מיומנות זו מחייבת את הקורא לקשר מידע מהטקסט עם ידע ממקורות אחרים. ממד זה נבדק במבחן באמצעות שאלות שבהן נדרש התלמיד להעריך ולבקר באופן מנומק את תוכן הטקסט, את מבנהו ואת בהירותו; להעריך ולבקר עמדות שונות המוצגות בטקסט; להעריך את לשון הטקסט; להשוות או לקשר בין המידע שבטקסט ובין ידע חיצוני או עמדות אישיות ועוד.
- **לשון ומטה-לשון** – הנושא נבדק באמצעות שאלות שהן בזיקה לטקסטים ובודקות מיומנויות כמו, למשל, הבנה של מבנה המילה; הבחנה בין חלקי הדיבור; הכרת צורות הפועל (למשל: פעיל, סביל); הכרת הצירוף השמני (סמיכות, שם עצם ושם תואר); הכרת התפקיד של סימני הפיסוק; הכרת שם המספר ושימוש תקין בו ועוד.
- **הבעה בכתב** – הנושא נבדק באמצעות מטלת כתיבה בהיקף של כחמש-עשרה שורות.

המבחן במתמטיקה לכיתות ה'

המבחן במתמטיקה לכיתות ה' נועד להעריך את שליטת התלמידים בנושאים ובמיומנויות מתוך תוכנית הלימודים במתמטיקה בתשס"ו (2006).

הנושאים הראשיים שנבדקו במבחן הם:

- **מספרים שלמים** (מספרים טבעיים)
- **שברים** (שברים פשוטים ושברים עשרוניים)
- **גיאומטריה ומדידות** (זוויות, ישרים וקטעים, מצולעים, מרובעים, חישוב אורך, היקף ושטח של מצולעים)

במסגרת נושאים אלו נבדקו כישורים שונים כמו הכרת מושגים ותכונות, הבנת יחסים ופעולות, יכולת חישוב בדרכים שונות, יכולת אומדן ותובנה מספרית, אוריינות מתמטית ויכולת לתרגם סיטואציות מילוליות שגרתיות ושאינן שגרתיות לייצוגים מתמטיים. כמו כן, המבחן בדק הכרת מושגים ותכונות בתחום הגיאומטריה והמדידות.

שאלות המבחן היו מגוונות מבחינת אופני התשאול ומבחינת רמות החשיבה שנדרש התלמיד ליישם:

- א. שאלות ידע וזיהוי** – שאלות שבהן נבדקו ידע וזיהוי של מושגים ושל עובדות.
- ב. שאלות חשיבה אלגוריתמית** – שאלות שבהן נבדקה היכולת לבצע חישובים המבוססים על אלגוריתמים שגרתיים.
- ג. שאלות חשיבה תהליכית ותובנה** – שאלות שבהן נבדקה היכולת לקשר בין מושגים, ושאלות שבהן יש למצוא את הפתרון בדרכים המבוססות על תובנה חשבונית ותובנה גיאומטרית.
- ד. חיפוש פתוח והנמקות** – שאלות ברמת חשיבה גבוהה שבהן נבדקה היכולת לבצע ניתוח (אנליזה וסינתזה), חיפוש פתוח למציאת דרך לפתרון, חקר והנמקה, פתרון בעיות חקר, ניסוח הנמקות באופן מילולי או מתמטי ועוד.

נתוני המבחן במתמטיקה לכיתות ה' ברמה הארצית וברמה הרשותית אינם עומדים בכללי התוקף הנדרשים לצורך דיווח נתונים ועל כן אינם מוצגים.

המבחן במתמטיקה לכיתות ח'

המבחן במתמטיקה לכיתות ח' נועד להעריך את שליטת התלמידים בנושאים מתוך תוכנית הלימודים החדשה במתמטיקה, והתבסס על נושאים הנלמדים בכיתות ז'-ח'.

הנושאים שנבדקו במבחן הם:

- התחום המספרי
- התחום האלגברי
- התחום הגיאומטרי

המבחן כלל שאלות מגוונות ואופני תשאול שונים. היו שאלות ששילבו בין תחומים מתמטיים, אחרות שילבו אוריינות מתמטית וסיטואציות מחיי היום-יום. נעשה במבחן שימוש במגוון ייצוגים של תופעות (מילוליים, מספריים, גרפיים וסימבוליים) והתלמידים נדרשו להפעיל אסטרטגיות מתאימות לפתרון. בכל אחד מהתחומים נדרש להשתמש במגוון מושגים, סימנים מקובלים ואלגוריתמים שנלמדו.

שאלות המבחן זימנו חשיבה ברמות שונות שחולקו לשתי קטגוריות רחבות:

א. שאלות ברמת חשיבה נמוכה (ידע, זיהוי וחשיבה אלגוריתמית) – שאלות שבהן נבדקה הכרה של מושגים והיכולת לבצע חישובים ולפתור משוואות ואי-שוויונות המבוססים על אלגוריתמים שגורתיים, פשוטים ומורכבים.

ב. שאלות ברמת חשיבה גבוהה (חשיבה תהליכית וחיפוש פתוח) – שאלות שבהן נבדקה היכולת לקשר בין מושגים מנושאים שונים ולהתאים מודל מתמטי לסיטואציה מילולית, שאלות שדרשו ניתוח (אנליזה וסינתזה), חקר והנמקה ומציאת דרך לפתרון שאלות לא שגרתיות.

המבחן באנגלית לכיתות ה'

המבחן באנגלית לכיתות ה' נועד להעריך את שליטת התלמידים בנושאים מתוך תוכנית הלימודים באנגלית.

המבחן הקיף שלושה נושאים ראשיים:

- **הבנת הנשמע (Access to Information from Spoken Texts)** – הנושא נבדק באמצעות שתי מטלות שמע, אליהן נלוו מספר שאלות.
- **הבנת הנקרא (Access to Information from Written Texts)** – הנושא נבדק באמצעות שלוש משימות קריאה ברמות קושי עולות: קריאת משפטים, קריאה של קטע קצר וקריאה של קטע ארוך יותר. קטעי הקריאה לוו במספר שאלות הנוגעות אליהם.
- **הבעה בכתב (Written Presentation)** – הנושא נבדק באמצעות מטלות כתיבה בשתי רמות: ברמת המילה וברמת המשפט.

שאלות ההבנה במבחן (הבנת הנשמע והבנת הנקרא) עסקו במיומנויות אלו:

- א. הבנת המשמעות הגלויה (Literal Comprehension)** – מיומנות זו עוסקת ביכולת של הקורא להבין את המידע המפורש בטקסט. מיומנות זו נבדקה באמצעות שאלות שבהן נדרש התלמיד לאתר מידע רלוונטי הגלוי בטקסט, להעתיק אותו כלשונו או לשכתב אותו.
- ב. אינטגרציה (Integration)** – מיומנות זו עוסקת במיזוג רעיונות או פרטי מידע הכתובים במפורש בתוך הטקסט, אך נמצאים בחלקים שונים בו. מיומנות זו נבדקה באמצעות שאלות שבהן נדרש התלמיד לקשר בין רעיונות שונים בתוך הטקסט.
- ג. הסקה (Inference)** – מיומנות זו עוסקת בהבנה מעמיקה יותר של הרעיונות המובעים בטקסט כשהם אינם מפורשים. בשאלות הבודקות הסקה התלמיד נדרש, למשל, לקשר בין פרטי מידע שבטקסט לבין ידע חיצוני או ניסיון אישי שלו, להבין את הרעיון המרכזי של הטקסט ולזהות את סוג הטקסט על-פי מאפייניו.
- ד. הבעת דעה אישית (Personal Response)** – מיומנות זו עוסקת ביכולת להביע דעה אישית הקשורה בתוכן הטקסט ולנמק אותה. בשאלות הבודקות מיומנות זו על התלמידים להתבסס הן על ההבנה המילולית של הטקסט והן על התפיסות האישיות שלהם.

אינטגרציה, הסקה והבעת דעה אישית מייצגות מיומנויות מסדר חשיבה גבוה (Higher-Order Thinking Skills).

נתוני המבחן באנגלית לכיתות ה' ברמה הארצית וברמה הרשותית אינם עומדים בכללי התוקף הנדרשים לצורך דיווח נתונים ועל כן אינם מוצגים.

המבחן באנגלית לכיתות ח'

המבחן באנגלית לכיתות ח' נועד להעריך את שליטת התלמידים בנושאים מתוך תוכנית הלימודים באנגלית.

המבחן הקיף שלושה נושאים ראשיים:

- **הבנת הנשמע (Access to Information from Spoken Texts)** – הנושא נבדק באמצעות שתי מטלות שמע, אליהן נלוו מספר שאלות.
- **הבנת הנקרא (Access to Information from Written Texts)** – הנושא נבדק באמצעות שלושה קטעי קריאה ברמות קושי עולות. קטעי הקריאה לוו במספר שאלות הנוגעות אליהם.
- **הבעה בכתב (Written Presentation)** – הנושא נבדק באמצעות מטלת כתיבת חיבור בנושא נתון.

שאלות ההבנה במבחן (הבנת הנשמע והבנת הנקרא) עסקו במיומנויות אלו:

- א. הבנת המשמעות הגלויה (Literal Comprehension)** – מיומנות זו עוסקת ביכולת של הקורא להבין את המידע המפורש בטקסט. מיומנות זו נבדקה באמצעות שאלות שבהן נדרש התלמיד לאתר מידע רלוונטי בגלוי בטקסט, להעתיק אותו כלשונו או לשכתב אותו.
- ב. אינטגרציה (Integration)** – מיומנות זו עוסקת במיזוג רעיונות או פרטי מידע הכתובים במפורש בתוך הטקסט, אך נמצאים בחלקים שונים בו. מיומנות זו נבדקה באמצעות שאלות שבהן נדרש התלמיד לקשר בין רעיונות שונים בתוך הטקסט.
- ג. הסקה (Inference)** – מיומנות זו עוסקת בהבנה מעמיקה יותר של הרעיונות המובעים בטקסט כשהם אינם מפורשים. בשאלות הבודקות הסקה התלמיד נדרש, למשל, לקשר בין פרטי מידע שבטקסט לבין ידע חיצוני או ניסיון אישי שלו, להבין את הרעיון המרכזי של הטקסט ולזהות את סוג הטקסט על-פי מאפייניו.
- ד. הבעת דעה אישית (Personal Response)** – מיומנות זו עוסקת ביכולת להביע דעה אישית הקשורה בתוכן הטקסט ולנמק אותה. בשאלות הבודקות מיומנות זו על התלמידים להתבסס הן על ההבנה המילולית של הטקסט והן על התפיסות האישיות שלהם.

אינטגרציה, הסקה והבעת דעה אישית מייצגות מיומנויות מסדר חשיבה גבוה (Higher-Order Thinking Skills).

המבחן במדע וטכנולוגיה לכיתות ח'

המבחן במדע וטכנולוגיה לכיתות ח' בדק שליטה בנושאי הליבה הנלמדים בכיתות ז' ו-ח' לפי תוכנית הלימודים המעודכנת, ומסמכי מדיניות נוספים שבאחריות מפמ"ר תחום הדעת (מסמך אב, מסמכי התנסויות, מסמך מיומנויות).
הנושאים המרכזיים שנבדקו במבחן היו:

- חומרים
- אנרגיה, כוחות ותנועה
- מערכות אקולוגיות
- מערכות ותהליכים ביצורים חיים

נושא הטכנולוגיה הוא חלק משמעותי מתחום הדעת ולכן השאלות בנושאים השונים שילבו בתוכניהן יישומים טכנולוגיים רלוונטיים.

שאלות המבחן זימנו חשיבה ברמות שונות שחולקו לקטגוריות האלה:

- א. שאלות חשיבה מסדר נמוך** – שאלות שבהן נבדקו ידע והכרה של מושגים, עקרונות ותופעות בנושאי הלימוד בכיתות ז'-ח', כמו גם מיומנות של איתור מידע גלוי מתוך טקסט מדעי.
- ב. שאלות חשיבה מסדר בינוני** – שאלות שבהן נבדקו מיומנויות כמו הבנה של מושגים, עקרונות, תהליכים ותופעות מדעיות ויישום שלהם בהקשרים חדשים של המציאות.
- ג. שאלות חשיבה מסדר גבוה** – שאלות שבהן נבדקו מיומנויות כמו הבנת היחסים והקשרים בין מרכיבים או רעיונות (אנליזה); מיזוג מידע ומרכיבים (סינתזה), הערכת הסברים, טיעונים, פתרונות ומסקנות; כתיבת טיעונים, השוואה ביניהם והצדקתם; הסקת מסקנות ומיומנויות של חקר מדעי ופתרון בעיות.